

Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulamaları

Aileler, Antrenörler ve Spor Yöneticileri İçin

- Sporda Çocuk Korumanın Genel İlkeleri
- Hukuki Perspektiften Çocuk Hakları
 - Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi
 - Riyad Kuralları
 - Pekin Kuralları
 - Havana Kuralları
 - Türkiye’de Çocuğun Korunmasına İlişkin Genel Hukuki Düzenlemeler
 - Dünyada ve Türkiye’de Sporda Çocuk Koruma Programları
- Önleyici ve Koruyucu Çalışmalar
 - Ülkemizde Spor ve Çocuk Korumaya İlişkin Gerçekleştirilen Bazı Eylemler
- Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak
 - Güvenli Spor ve Güvenli Sporun Amacı ve Önemi
 - Soyunma Odalarının Kullanımına Yönelik Önlemler
 - Konaklamalı Organizasyonlar ve Seyahate Yönelik Önlemler
 - Alkol ve Sigara Kullanımı ve Bu Alanlarına Yönelik Önlemler
 - Görsellerin (Fotoğraf/Video) Kullanımına Yönelik Önlemler

Sporda Çocuk Korumanın Genel İlkeleri

Sporda çocuk koruma, çocukların spor aktiviteleri sırasında güvenli bir deneyim yaşamalarını sağlamak, çocukların spor faaliyetlerinden en iyi şekilde yararlanmalarını ve güvenli bir ortamda gelişim göstermelerini hedefler. Sporda koruma, sadece fiziksel güvenliği değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal gelişimi de kapsamaktadır. Çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemek ve onları olumsuz durum ve risklerden korumak amacıyla belirlenmiş ilkeler ve uygulamalar şu şekildedir:

Co-funded by
the European Union

Sporda Çocuk Korumanın Genel İlkeleri

Sporda çocuk koruma programlarının öncelikli amaçları:

- ✓ Güvenli Ortam Sağlamak: Çocukların spor faaliyetleri sırasında fiziksel ve duygusal olarak güvende olmalarını temin etmek.
- ✓ İstismarı Önlemek: Fiziksel, duygusal ve cinsel istismar gibi olumsuz durumların önüne geçmek için proaktif önlemler almak.
- ✓ Farkındalık ve Eğitim: Antrenörler, yöneticiler ve aileler için çocuk koruma konularında eğitim ve farkındalık programları düzenlemek.

Sporda Çocuk Korumanın Genel İlkeleri

- ✓ Güvenilir İletişim Kanalları: Çocukların ve ailelerin sorunlarını güvenle bildirebileceği iletişim kanalları oluşturmak.
- ✓ Politikaların Geliştirilmesi: Spor kulüpleri ve federasyonları için çocuk koruma politikaları oluşturmak ve bu politikaların uygulanmasını sağlamak.
- ✓ Çocuk Haklarını Desteklemek: Çocukların haklarını korumak ve sporun çocukların sağlıklı gelişimlerine katkı sağlamasını desteklemek.
- ✓ Sağlıklı Gelişimi Teşvik Etmek: Sporun çocukların fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerine olumlu katkıda bulunmasını sağlamak.

Sporda Çocuk Korumanın Genel İlkeleri

- ✓ Aile Katılımı: Ailelerin süreçlere dâhil edilmesini sağlamak, böylece çocukların gelişimlerini desteklemek.
- ✓ Aktif Katılım: Çocukların spor faaliyetlerine aktif katılımını teşvik ederek kendilerine güvenlerini artırmak ve sosyal becerilerini geliştirmek.
- ✓ Çocuk Hakları Bilinci: Çocukların haklarına saygı göstermek ve bu hakların korunmasına yönelik bilinç oluşturmak.
- ✓ Çocuk Haklarını Desteklemek: Çocukların haklarını korumak ve onları desteklemek için uygun mekanizmalar oluşturmak.

Sporda Çocuk Korumanın Genel İlkeleri

- ✓ Çocukların Önceliği: Tüm kararları ve uygulamaları, çocukların güvenliğini ve iyiliğini ön planda tutularak almak ve yapmak.
- ✓ Destekleyici İletişim: Çocukların duygusal ihtiyaçlarını anlamak ve desteklemek için açık ve empati olan bir iletişim ortamı yaratmak.
- ✓ Düzenlemeler ve Politikalar Geliştirmek: Spor kulüpleri ve federasyonlar için çocuk koruma politikaları geliştirmek ve uygulamak.
- ✓ Düzenli İzleme ve Değerlendirme: Çocukların gelişimini sürekli izlemek ve ihtiyaçlarına göre programları güncellemek.

Sporda Çocuk Korumanın Genel İlkeleri

- ✓ Eğitim ve Bilgilendirme: Antrenörler, yöneticiler ve aileler için çocuk koruma konularında düzenli eğitimler sağlamak.
- ✓ Eşitlik ve Ayrımcılık Yapmama: Tüm çocuklara eşit fırsatlar sunmak, çocukların ayrımcılığa maruz kalmamaları sağlanmak
- ✓ Gizlilik: Çocuklarla ilgili bilgiler gizli tutmak ve sadece gerekli durumlarda paylaşmak.
- ✓ Güvenli Ortam Oluşturma: Spor alanlarında fiziksel güvenlik önlemleri alarak, çocukların yaralanma ve istismardan korunmasını sağlamak.

Sporda Çocuk Korumanın Genel İlkeleri

- ✓ İletişim Kanalları Oluşturmak: Çocukların ve ailelerin istismar veya kötü muamele durumunda güvenle bildirimde bulunabilecekleri kanallar oluşturmak.
- ✓ İstismar Önleme: Çocukları cinsel, fiziksel veya duygusal istismardan korumak için önleyici tedbirler almak.
- ✓ Katılım ve Ses Olma: Çocukların görüşlerini ve katılımlarını önemsenmek, karar alma süreçlerine dahil edilmeleri teşvik etmek.
- ✓ Pozitif Rol Modeller: Antrenörlerin ve liderlerin olumlu davranış sergileyerek çocuklar için rol model olmalarını sağlamak.

Sporda Çocuk Korumanın Genel İlkeleri

- ✓ Raporlama Mekanizmaları: Çocukların istismar veya kötü muamele durumlarını bildirebilecekleri güvenli ve erişilebilir raporlama yolları oluşturulmak
- ✓ Risk Değerlendirmesi: Spor ortamlarındaki potansiyel riskleri düzenli olarak değerlendirmek ve gerekli önlemler almak.
- ✓ Sağlıklı Gelişimi Teşvik Etmek: Sporun, çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimine katkı sağlamasını teşvik etmek.
- ✓ Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik: Çocuk koruma politikalarını açıkça belirlemek ve bu politikaların uygulanabilirliğini sürekli değerlendirmek.

Hukuki Perspektiften Çocuk Hakları

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi; tüm çocukların temel bir takım haklara sahip olduğunu belirterek çocuğun gelişimi noktasında yeni ve modern bir anlayışı getirmiştir.
- Türkiye, 14 Eylül 1990 tarihinde bu sözleşmeyi imzalamış ve 9 Aralık 1994 tarihinde sözleşmenin üç maddesini (17., 29. ve 30'uncu maddeler) çekince koyarak kabul etmiştir.

Hukuki Perspektiften Çocuk Hakları

- 27 Ocak 1995 tarihli ve 22184 sayılı Resmi Gazete’de "Çocukların Korunmasına Dair Kanun" yayımlanmıştır. Bu kanun, çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini korumak ve desteklemek amacıyla çeşitli düzenlemeler içermektedir. 4058 sayılı kanun ile iç hukuk normu olan Sözleşmenin, Türkiye’de uygulanmasından sorumlu koordinatör kurum olarak Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü görevlendirilmiştir.
- Sözleşmenin temel ilkeleri; “çocuğun yaşaması ve gelişmesi ilkesi”, “çocuğun yüksek yararı ilkesi”, “çocuğun katılımı ilkesi” ve “ayrım gözetmeme ilkesi” olarak belirlenmiştir.

Hukuki Perspektiften Çocuk Hakları

Riyad Kuralları

- Riyad Kuralları (Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri), Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 14 Aralık 1990 tarihli ve 45/112 sayılı kararıyla kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir.
- Çocuk suçluluğunun önlenmesine ilişkin temel nitelikteki belge olan Riyad Kuralları, çocukların suça bulaşmasına yönelik olmayan bir anlayış edinebileceğine, çocuk suçluluğunun önlenmesinin aile, çevre, eğitim kurumları, medya ve devletin işbirliği ile mümkün olabileceğine, risk altında bulunan çocuklara özel bir önem verilmesi gerektiğine dair düzenlemeleri öngörmektedir.

Hukuki Perspektiften Çocuk Hakları

Pekin Kuralları

- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 29 kasım 1985 tarihli ve 40/33 sayılı kararıyla kabul edilen mevzuatın resmi adı; Birleşmiş Milletler Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kuralları'dır.
- Kurallar, kanunla ihtilaf halindeki çocuklara uygulanacak yargısal işlemlere ilişkin asgari standartları içermektedir. Pekin Kuralları ile çocukların suçun olumsuz etkilerinden korunması için bütüncül sosyal politikalar yoluyla refah düzeylerinin arttırılması amaçlanmaktadır.

Hukuki Perspektiften Çocuk Hakları

Havana Kuralları

- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1990 tarihli ve 45/113 sayılı kararı neticesinde kabul edilerek yürürlüğe giren mevzuat düzenlemesinin resmi adı “Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları” dır.
- Havana Kuralları, gözaltında olan veya yargılaması devam eden çocuklara ilişkin asgari sınırlara, bu süreçte olan çocukların haklarına, tutuklu bulundukları kurumlara ve söz konusu birimlerde kalan çocuklarla ilişki içerisinde olan personelere ilişkin düzenlemeleri içermektedir.

Türkiye’de Çocuğun Korunmasına İlişkin Genel Hukuki Düzenlemeler

- Çocuğun korunması, ÇHS’nin (Çocuk Hakları Sözleşmesi) 19. maddesi ve Anayasa’nın 41.inci maddesi gereğince, devlet için zorunluluk ve sorumluluk olup Çocuk Koruma Kanunu’nun 3.üncü maddesi gereğince kişisel güvenliği veya gelişimi tehlikede olan, istismar, ihmal veya suç mağduru olan çocuklar koruma kapsamına girmektedir.
- Türk Ceza Kanunu’nun “kötü muamale” başlıklı 232. maddesinde; “İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir” hükmüne yer verilmiştir. Ayrıca 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 103. maddesinde de “çocukların cinsel istismarı” başlığı ile düzenleme yapılmıştır.

Türkiye’de Çocuğun Korunmasına İlişkin Genel Hukuki Düzenlemeler

- Çocuğun korunması için hakim, ÇKK’nın (Çocuk Koruma Kanunu) 5. maddesinde yazılı olan tedbirlerin (sağlık, bakım, bakınma, danışmanlık, eğitim) yanında Türk Medeni Kanunu’nun öngördüğü tedbirleri (çocuğun velinin yanından alınarak bir aileye veya kuruma yerleştirilmesi, velayetin kaldırılması, taraflara öğüt verme, uyarıda bulunma, çocuğa veya veliye talimat verme, diğer tedirler) almaya da yetkilidir.
- Bununla birlikte, “Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”da yer alan tedbirler de (barınma yeri sağlanması, geçici maddi yardım yapılması, danışmanlık verilmesi, geçici koruma altına alınması, kimliğinin ve diğer kişisel bilgilerinin değiştirilmesi, kreş imkânı, işyeri değişikliği, tapu kütüğüne aile şerhi koyulması, uzaklaştırma, tedavi vb.) çocuğun korunması için alınabilmektedir.

Dünyada ve Türkiye’de Sporda Çocuk Koruma Programları

- Çocukları korumak hem önleyici hem de reaktif bir bileşene sahiptir; etkili politika, uygulama ve prosedürlerin hayata geçirilmesi, meydana gelebilecek zararın sınırlanması, ayrıca ihbar ve şikayetlerin araştırılması, raporlama ve değerlendirme yoluyla zorunlu olan önlemlerin alınması için imkan sağlamaktadır.
- Çocuk koruma terimi, «Çocuklara yapılan her türlü şiddet, istismar, ihmal, sömürü ve taciz olaylarını engelleme ve bu olaylara kısa sürede yanıt verip müdahale etme» olarak tanımlanmaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de Sporda Çocuk Koruma Programları

- Çocuk koruma programı ise, çocuğun fiziksel, sosyal, duygusal, ekonomik, kültürel, ahlaki ve siyasal olmak üzere tüm yönlerden güvenliğinin hukuki zeminde ve uygulamada sağlanması olarak tanımlanabilir.
- Sporda çocuk koruma programı “Çocukların katılım sağladığı spor faaliyetlerini yöneten ve uygulayan bütün örgüt ve organizasyonlarda, çocuğun fiziksel, sosyal, duygusal, ekonomik, kültürel ve etnik olmak üzere tüm yönlerden korunması, spor organizasyonlarında görev alan tüm bireylerin konu hakkında eğitilmesi, çocuk istismarı olaylarının oluşmadan önlenmesi ve ihbarlara en hızlı ve uygun şekilde müdahale edilebilmesi için gerekli düzenlemelerin uygulamada ve hukuki zeminde sağlanması” şeklinde tanımlanmaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de Sporda Çocuk Koruma Programları

- Çocuk koruma ve çocuk koruma önlemleri arasında fark bulunmaktadır. Çocukların korunması, tüm çocukların genel olarak ihmal ve istismardan ve zarar görmekten korunmaları ile ilgiliyken, etkili çocuk koruma önlemlerine sahip olmak, spor kuruluşunun çocukların güvenli bir şekilde spor yapmalarını sağlamak için gerek kurum içerisinde gerekse dışarda proaktif olarak çalışıldığı anlamına gelmektedir.
- Birleşmiş Milletlerin, Avrupa Konseyi’nin veya Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin, Uluslararası Spor Federasyonlarının ve sportif alanda faaliyetlerini sürdüren uluslararası spor kurumlarının tüm ülkeleri bağlayan kurallarında ve talimatlarında sporda çocuk korumaya ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Dünyada ve Türkiye’de Sporda Çocuk Koruma Programları

- Avrupa Komisyonu, 2007 tarihinde “Spor Üzerine Beyaz Kitap”ı yayımlamış ve söz konusu kitapta spora dair konuları bütüncül ve sistemli bir şekilde değerlendirmiştir.
- Avrupa Komisyon’un amacı; Avrupa’da sporun rolü konusuna stratejik bir yaklaşım kazandırmak, belli başlı sorunlara ilişkin tartışmaları cesaretlendirmek, AB düzeyinde oluşturulan politikalarda sporun görünürlüğünü ve sektörün ihtiyaçları ve kendine özgü özellikleri konusunda kamu bilincini artırmaktır. Komisyonun söz konusu belgesinde Avrupa toplumunda sporun karşılaştığı ticari baskı, genç oyuncuların istismarı, doping, ırkçılık, şiddet, yolsuzluk ve para aklama gibi tehdit ve tehlikelere dikkat çekilmiştir.

Co-funded by
the European Union

Dünyada ve Türkiye’de Sporda Çocuk Koruma Programları

- 1978 yılında hazırlanan UNESCO Uluslararası Beden Eğitimi, Fiziksel Aktivite ve Spor Şartı, beden eğitimi ve sporun tüm bireyler için temel bir hak olduğunu vurgulamakta ve ayrımcılıkla mücadele ile sosyal katılım gibi evrensel ilkeleri öne çıkarmaktadır. Aynı zamanda, fiziksel aktivitenin faydaları, sporun sürdürülebilirliği, engelli bireylerin spora katılımı ve çocukların korunması konularına da dikkat çekmiştir. Bu şart, sporda çocukların korunmasına yönelik spor programlarını ve politikalarını tasarlayan, uygulayan ve değerlendiren tüm aktörler için etik ve kalite standartlarını belirlemiştir.

Co-funded by
the European Union

Dünyada ve Türkiye’de Sporda Çocuk Koruma Programları

- 1 Eylül 2004 tarihinden itibaren yürürlükte bulunan Olimpik Antlaşmasının, Olimpizmin Temel İlkelerini belirten 4’üncü maddesinde; «Spor yapmak insan haklarından birisidir. Her ferdin, ayırım gözetmeksizin ve olimpizm ruhu ile spor yapma hakkı vardır» şeklinde belirtilen ifadenin de karşılıklı anlayış, dostluk, dayanışma ve fair-play anlamına geldiği görülmektedir.

Co-funded by
the European Union

Dünyada ve Türkiye’de Sporda Çocuk Koruma Programları

- 1 Eylül 2004 tarihinden itibaren yürürlükte olan Olimpik Antlaşma, Olimpizmin Temel İlkelerini belirlerken, Türkiye'de çocuk korumanın hukuki temeli, Anayasa’nın "Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim" başlıklı 59. maddesinde yer almaktadır. Bu maddede, "Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet, başarılı sporcuyu korur" ifadeleri bulunmaktadır. Ayrıca, 8 Haziran 2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin "Görevler" başlıklı 2. maddesinde ise "Spor yapmak, insan haklarından biridir. Her bireyin, ayırım gözetmeksizin ve Olimpizm ruhuyla spor yapma hakkı vardır" hükmü yer almakta ve bu hakkın karşılıklı anlayış, dostluk, dayanışma ve fair-play ilkelerine dayandığı vurgulanmaktadır.

Co-funded by
the European Union

Türkiye’de Sporda Çocuk Koruma Programları

- 2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinde “Gençlik politikaları gençleri istismar ve ihmalden koruyan araçlar bütünüdür” ifadesine yer verilmiştir. Bu doğrultuda; “Suç işleyen gençlerin topluma kazandırılması ve gençlerin suç davranışına yönelmelerinin önlenmesi”, “Sokakta yaşayan gençlerin toplumla bütünleşmelerinin sağlanması”, “Gençleri bağımlılık yapan maddelerden korumak için önleyici tedbirlerin alınması ve bağımlı gençlerin tedavileri ile ilgili olarak çalışmaların yürütülmesi”, “Gençlerin istismara uğramalarının önlenmesi”ne ilişkin politikalar çerçevesinde hedefler belirlenmiştir. Bununla birlikte sağlık başlığı altında “Gençlerin madde bağımlılığı, sigara ve alkol gibi sağlığa zararlı alışkanlıklardan korunmasına dair tedbirlerin yaygınlaştırılması”, “Gençlerin sağlığının korunmasına yönelik önlemlerin arttırılması” politikalarına ilişkin hedefler belirlenmiştir.

Co-funded by
the European Union

Ülkemizde Spor ve Çocuk Korumaya İlişkin Gerçekleştirilen Bazı Eylemler

- 2016 yılında Gedik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ile Pendik Spor arasında imzalanan bilimsel işbirliği protokolü kapsamında altyapı yöneticileri, antrenörler ve diğer çalışanlara yönelik “Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı” gerçekleştirilmiştir.
- Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) ile Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği Sakarya Şubesi (TÜFAD) işbirliği ile “Spor ve Alt Yapıda Esenlik ve Güvenlik” konulu seminer gerçekleştirilmiştir.

Co-funded by
the European Union

Ülkemizde Spor ve Çocuk Korumaya İlişkin Gerçekleştirilen Bazı Eylemler

- Türkiye’de ilk kez 2015 yılında Beşiktaş Jimnastik Kulübü ile Marmara Üniversitesi arasında Sporda Çocuk Koruma ve Eğitimi programı başlamış ve ilerleyen süreçte işbirliği protokolü imzalanmıştır.
- 26.01.2016 tarihinde Fenerbahçe Spor Kulübü ile Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu arasında sağlanan bilimsel işbirliği kapsamında, altyapı antrenörlerine “Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı” hakkında sunumlar gerçekleştirilmiştir.

Co-funded by
the European Union

Ülkemizde Spor ve Çocuk Korumaya İlişkin Gerçekleştirilen Bazı Eylemler

- 2016 yılı Ağustos ayında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından zorunlu kılınan 'Sporda Çocuk Koruma Temel İlke ve Kuralları' kitapçığı Fenerbahçe Spor Kulübü Futbol Altyapı Geliştirme Merkezi tarafından hazırlanmıştır.
- Bununla birlikte, bazı Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri tarafından sporda çocuk korumaya ilişkin seminerler verilmiştir. İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından da 13 Mayıs 2016 tarihinde “Sporda Çocuk İstismarı ve Koruma” konulu panel verilmiştir.

Ülkemizde Spor ve Çocuk Korumaya İlişkin Gerçekleştirilen Bazı Eylemler

- 2018 yılında Eskrim ve Curling federasyonları "Sporda Çocuk Koruma" semineri almayan antrenörlerinin çocuk gruplarında çalışmalarına yasak getirmiştir.
- 2018 yılında ise Okan Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü ile Kadınlar İçin Spor ve Fiziksel Aktivite Derneği ve Kadın Futbol Kulüpleri Derneği işbirliğinde “Kadın ve Futbol Çalıştayı” düzenlenerek sporda yaşanan istismar vakalarına karşı farkındalık oluşturulmuştur.

Ülkemizde Spor ve Çocuk Korumaya İlişkin Gerçekleştirilen Bazı Eylemler

- 2023 yılında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından «Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Talimatı» yayınlanmıştır.
- 2024 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından Sporda Çocuk Koruma Yönergesi yayınlanmıştır.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

- Profesyonel ve amatör spor ortamlarında çocuklara güvenli spor alanlarının sunulabilmesi için bazı spor örgütlerinin sporda çocuk koruma ve önlemleri konusunda gerekli çalışmalara başlayarak politika ve prosedürler belirlediği görülmektedir.
- Sporda Çocuk Koruma Programlarının öncüleri olarak Birleşik Krallık, Kanada ve Avustralya'da çeşitli spor birliklerinin başlattığı uygulamalar, ilerleyen süreçlerde piramit yapılanma içerisinde uluslararası spor kuruluşları, ulusal spor federasyonları ve spor kulüpleri olarak sırasıyla diğer spor kurumları tarafından da düzenlemeler yapılarak hayata geçirilmiştir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

- Çocuklar için güvenli spor ortamının oluşturulabilmesi için öncelikle risk faktörlerinin belirlenmesi ve düzenlemelerin oluşturularak uygulanabilirliğinin sağlanması gerekmektedir.
- Sporda istismarın gerçekleşmesine yol açan bu risk faktörlerin engellenebilmesi için bazı spor kulüpleri tarafından belirlenen politikalar, temel başlıklar altında verilecek olursa; soyunma odası ve tuvalet gibi kapalı alanların kullanımı, seyahat ve konaklamalı organizasyon prosedürleri, yetişkinlerin alkol ve sigara tüketimi, fotoğraf-video çekimi ve sosyal medya kullanımı şeklinde sınırlanabilir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Güvenli Spor, Güvenli Sporun Amacı ve Önemi

- Spor, çocukların bütünsel olarak büyüme ve gelişmeleri için bir önemli bir platformdur.
- Bu yönüyle, sağlıklı toplumların yetişilmesi için her türlü zarar verici etkenden arınmış bir spor ortamının oluşturulması tüm insanlık için bir görevdir.
- Özellikle spor çevrelerinde yer alan antrenör, yönetici, sağlık personelleri, kulüp çalışanları, federasyon temsilcileri ve gönüllüler gibi tüm paydaşlar ile bir ülkenin spor yapılanmasında karar verme yetkisi olan tüm mercilerin çocuklara güvenli ortam sunmaları gerekmektedir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

- Uluslararası Olimpiyat Komitesi Bildirgesine göre Güvenli Spor “saygılı, eşitlikçi ve her türlü taciz ve istismardan arınmış bir spor ortamı” olarak tanımlanmaktadır.
- Bu tanımdan hareketle spor çevrelerinde yer alan tüm paydaşların çocukları koruma ve herhangi bir suistimal vakasında bildirimde bulunma yükümlülüğü olduğu aşikardır.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

- Ayrıca, spor örgütlerinin sporda güvenliği sağlamaları adına alması gereken bir takım politikaların varlığı dikkat çekmektedir.
- Bu politikalar, çocukların yer aldığı spor çevrelerinde her türlü ihmal ve istismara sebebiyet verecek risk faktörlerinin gerçekleşmeden önce önüne geçilmesi, güvenli sporu tehdit edebilecek ihtimallerin bilinmesi ve önlenmesi açısından önem arz etmektedir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

- Güvenli spor ortamı, öncelikle tüm spor paydaşlarının istismara sebebiyet verecek davranışları tanıdığı, bildirdiği ve her zaman çocukların sağlığına, güvenliğine ve haklarına önceliğin verildiği bir çevredir.
- Spor kültüründe yer alan performans kaygısı ve sonuç odaklı yaklaşım, sporcunun kontrol altında tutulması, kişiler arası güç dengesizlikleri sonucu medyada sporcu istismarı haberlerinin bildirilmesiyle bağlantılı olarak, sporda çocukların korunmasına yönelik ilgi artmaya başlamıştır.
- Yaşanmış olumsuz istismar vakaları sonucunda ‘güvenli spor’ kavramı dünya çapında ilerlemeyi devam etmekte ve önemi her geçen gün artmaktadır. Birçok hükümet, genç ve çocuk katılımcının güvenli spor yapmalarının önemini fark ederek bu konuyu devlet politikası haline getirmektedir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

- Çocuklarda güvenli spora yönelik girişimler sayesinde, kötü muamele konusunda sporcu, aile, antrenör ve diğer tüm paydaşların farkındalığının artması ile sporda pozitif bir ortamın kurulması arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır.
- Bu noktada spor kulüplerinin, spor federasyonlarının, organizasyon komitelerinin çocuk sporunda güvenliği sağlamak adına bir takım zorunlu girişimlerde bulunması önemli bir unsurdur.
- Özellikle sporda yer alan tüm paydaşların, sistematik olarak çocukların güvenli spor yapabilmelerine yönelik tesislerde (antrenman alanı, duş, soyunma odası, tuvalet vb.), organizasyonlarda (açılış-kapanış, ödül seromonileri, özel kutlamalar, vb.) yarışma ortamlarında (salon, otel, ulaşım aracı) güvenliğin sağlanması ve çocukla iletişim halinde olan her bir yetişkin için davranış kodlarının oluşturulması güvenli spor anlayışına katkı sağlayacaktır.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Soyunma Odalarının Kullanımına Yönelik Önlemler

Bu noktada, bazı ulusal ve uluslararası spor birliklerinin tesislerde istismar riskinin azaltılmasına yönelik soyunma odası kullanımına ilişkin aldığı tedbirler şu şekilde sıralanabilir:

- Soyunma odaları yetişkinler ve çocuklar/gençler tarafından aynı anda kullanılmamalıdır. Bunun kaçınılmaz olduğu durumlarda, ayrı soyunma, duş ve tuvalet alanlarına erişim olmalıdır.
- Yetişkinlerin, personelin ve gönüllülerin, soyunma odalarında çocukların/gençlerin önünde üstlerini değiştirmesi, soyunması, duş almaları yasaktır.
- Bir çocuk veya genç, başkalarının olduğu yerde üstünü değiştirmekten veya duş almaktan rahatsız oluyorsa, onlara bunu yapmaları için baskı yapılmamalı ve bu ihtiyaçların evde giderilmesi için bireyler teşvik edilmelidir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Soyunma Odalarının Kullanımına Yönelik Önlemler

- Tüm çocukların spor tesislerinde istismar ve zorbalık gibi risk faktörlerinden korunması için güvende olması gerekmektedir.
- Diğer taraftan, sorumlu yetişkinler tarafından tesis içerisinde kullanılan soyunma odası, duş, tuvalet gibi kapalı alanların uygun sınırlar konularak güvenliğin sağlanması oldukça önemlidir.
- Spor kulüplerinin ve diğer birçok spor örgütünün belirlenen yerlerin güvenli kullanımına ilişkin oluşturduğu 'davranış kodları' çocukların ve gençlerin nasıl korunacağı hatta paydaşların dahi kendi güvenliklerini nasıl sağlayacağı konusunda hem rehberlik etmekte hem de belirtilen kuralları yerine getirmektedir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Soyunma Odalarının Kullanımına Yönelik Önlemler

- Karma spor faaliyetlerinde erkek ve kız çocukları için ayrı soyunma odaları mevcut olmalıdır.
- Çocukların ailelerinin gerekli durumlar dışında soyunma odalarına girmemeleri gerekmektedir. Bu gibi durumlarda çocukla aynı cinsiyette olan kişi içeri girmeli ve yetkili kişiye önceden bilgi verilmelidir.
- Engelli çocukların ve gençlerin kıyafet değiştirme ve diğer ihtiyaçlarını gidermeleri için alanı kullanmaları gerekiyorsa, bölgenin erişilebilir olması gerekmektedir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Soyunma Odalarının Kullanımına Yönelik Önlemler

- Engelli çocukların veya gençlerin ailelerine soyunma odası alanlarına geçiş izni sağlanırken yetkililerin kararına ve yardımına başvurulmalıdır.
- Kıyafet değiştirme olanağı ya da tesiste soyunma odasının bulunmadığı durumlarda, çocukların/gençlerin ve ailelerinin organizasyon yapılmadan önce bu konuda bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Soyunma Odalarının Kullanımına Yönelik Önlemler

- Çocuklar kıyafetlerini değiştirirken özellikle karşı cinsten olan çalışanlar ve gönüllüler soyunma odalarında bulunmamalıdır.
- Mümkün olduğunca, çocuklar ve gençler, soyunma odalarında kulüp ya da organizasyon biriminin iki üyesi tarafından uygun şekilde denetlenmelidir.
- Spor yetkilileri, çocuklar veya gençler için bir dizi aktivite veya kamp düzenlediğinde, dinlenme molalarının ve/veya tuvalet molalarının güvenli bir süreçte işleyebilmesi için denetimli bir sistem oluşturmalıdır.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Konaklamalı Organizasyonlar ve Seyahate Yönelik Önlemler

Kısa ya da uzun süreli ve/veya küçük ya da büyük çaplı spor organizasyonlarında güvenli spor ortamlarının sunulması amacıyla bazı spor birliklerinin konaklama ve seyahat yönetmeliklerinin geliştirilmiş maddeleri aşağıda yer almaktadır:

- Çocukların kendilerini güvende hissettikleri kişilere aynı odada kalması sağlanmalı, sporcu ve sporcu aileleri, kendilerinin ve çocuklarının en rahat edeceği kişilerle ilgili ayrıntı ve öneriler almalıdır.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Konaklamalı Organizasyonlar ve Seyahate Yönelik Önlemler

- Antrenörlerin ve/veya diğer paydaşların sporcularla aynı odayı paylaşmasına izin verilmemelidir.
- Sporcu velisi, çocuğunun başka bir yetişkin sporcu ile aynı odayı paylaşmasını müsaade ediyorsa bu durum önceden gerekli yerlere yazılı olarak bildirilmelidir.
- Sporcuların bulunduğu tüm katlara yetişkin refakatçiler yerleştirilmelidir, tesis içerisinde sporcular mümkün olduğunca aynı katta ve bölümde konaklatılmalıdır.
- Otel, yurt ve kamp odalarında tuvalet, duş kullanımı ve giyinme-soyunma konularında sporcular, antrenörler ve diğer paydaşlar ile mahremiyet sınırları oluşturulmalıdır.
- Çocuk sporcu, ailesi veya refakatçisi dışında hiçbir yetişkinle acil sağlık problemi olmadığı sürece yalnız başına seyahat etmemelidir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Konaklamalı Organizasyonlar ve Seyahate Yönelik Önlemler

- Antrenörler ve diğer sorumlular, sporcularla otel odaları, soyunma odaları gibi alanlarda özel olarak görüşmemelidir.
- Sporcular ile antrenörler, masörler, spor terapistleri, doktorlar ve beslenme uzmanları gibi takımda yer alan paydaşlar arasındaki görüşmeler için otellerde belirlenmiş konferans salonları/toplantı alanları kullanılmalıdır, otel odalarında bu görüşmeler yapılmamalıdır.
- Takımın üyeleri ve refakatçiler de dahil olmak üzere yetişkinler, banyoları veya duşları sporcularla paylaşmamalıdır.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Konaklamalı Organizasyonlar ve Seyahate Yönelik Önlemler

- Sporcular, velilerinin olmadığı bir odada uyuyorsa, bir güvenlik planlaması uygulanmalıdır. Bu planlama, organizasyonda yer alan sporcularla ve velilerle açık ve yazılı olarak paylaşılmalıdır. Güvenlik planlaması, velilerden soru ve geribildirimlerin alınması için seyahatten önce yapılmalıdır.
- Güvenlik planlamasının içeriğinde yer alması gerekenler ise; tesiste ve sporcuların yanında her zaman refakatçilerinin bulunması, beklenmedik birine oda kapısının açılmaması, takım yetkililerinin önceden telefon etmeden odaya gelmemelidir. Sporcular acil durumlar dışında (yaralanma, ağır hastalık, kaza, yangın, otel tahliyesi) geceleri otel odalarından çıkmamalıdır. Organizasyonda yer alan antrenörlerin ve takım yetkililerinin telefon numaraları sporcular ve velilerle paylaşılmalıdır.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Konaklamalı Organizasyonlar ve Seyahate Yönelik Önlemler

- Sporcuların kendi başlarına veya yanlarında bir yetişkin olmadan otel dışında gidebilecekleri ve gidemeyecekleri yerler önceden bildirilmelidir.
- Her sporcu için buddy (eş) sistemi tesis içerisinde uygulanmalıdır. Tesis dışına çıkarken, her zaman sporcuya bir yetişkinin refakat etmesi ve bu kişinin bilgilendirilmesi gerekir.
- Sporcular, üç veya daha fazla kişi olarak gruplar halinde hareket etmelidir. Sporcuların hangi durumlarda gözetimsiz gidebileceği ve hangi durumlarda gidemeyeceği açıkça belirtilmelidir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Konaklamalı Organizasyonlar ve Seyahate Yönelik Önlemler

- Sporcuların tesise giriş-çıkış saatlerine uyması onların güvenli bir ortamda kalmasını sağlar ve düzenin korunmasına yardımcı olur.
- Takım yetkilileri, sporcuların güvenli bir şekilde seyahat etmesinden ve onlara gruplar halinde eşlik edilmesinden sorumludurlar. Eğer sporcu yalnız seyahat etmek durumundaysa araçta iki kişi veya çocuğun ebeveyni yer almalıdır. Sporcularla kimin, ne zaman ve ne amaçla birlikte olduğu konusunda iyi bir iletişim kurulmalı ve seyahat şeffaflık kuralıyla gerçekleşmelidir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Alkol ve Sigara Kullanımı ve Bu Alanlarına Yönelik Önlemler

Bazı spor birliklerinin kendi bünyesinde olduğu güvenli spor politikaları incelendiğinde antrenörlerin ve diğer yetişkinlerin çocuk sporcuların bulunduğu alanlarda ya da yakın bölgelerde alkol ve sigara tüketimini sınırlandığı görülmektedir. Bu kapsamda antrenör ve diğer yetkililerin uyması için alınan kararlar şu şekilde sıralanabilir:

- Çocuklarla birlikteyken ve çalışırken alkol kullanılamaz, alkolün etkisinde olunamaz.
- Konaklamalı organizasyonlarda, kamp, deplasman ve müsabakada tesis içerisinde alkol kullanılamaz veya tesis içerisinde alkolün etkisinde olunamaz.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Alkol ve Sigara Kullanımı ve Bu Alanlarına Yönelik Önlemler

- Konaklamalı organizasyonları içeren kamp ve müsabakalarda alkollü içecek, sigara ve diğer illegal ürünlerin bulundurulması yasaktır.
- Antrenman öncesinde ve seyahat süresince alkol kullanılamaz.
- Spor ortamı içerisinde çocukların yanlarında ve çocukların görebileceği yerlerde sigara içilemez.
- Yetkililerin nefeslerinde alkol ve sigara kokusu olamaz, böyle bir durumda yetkililer çocuğa yaklaşamaz.
- Spor alanında çalışanlar düzenleyeceği organizasyonlarda sponsorluk için alkol ve sigara firmalarından sakınır.
- Etkinlik veya kutlamalarda sporcular alkol kullanmaya teşvik edilemez.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Alkol ve Sigara Kullanımı ve Bu Alanlarına Yönelik Önlemler

- Rekreatif ya da sportif faaliyetler açısından gençlik kampları, gençlik merkezleri gibi yerlerde alkol ve sigara kullanımına ve satın almaya yönelik yasaklar ve sınırlamalar getirilmelidir.
- Çocuğun yer aldığı ortamlarda alkol ve diğer maddeleri kullananlar, ağır suçlu olarak gösterilir ve ilgililer tarafından uyarılır.
- Antrenörler çocuk sporcuya rol model olmak zorundadır. Bu sebeple antrenörler sağlıklı yaşam ve doğru birey olma konusunda sporcuya rehberlik etmelidir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Görsellerin (fotoğraf/video) Kullanımına Yönelik Önlemler

Bazı spor birliklerinin görsel kullanımı ve paylaşımı konusunda almış olduğu kararlar genel olarak şu şekildedir:

- Fotoğraf çekimi öncesinde organizasyonu düzenleyen kurum, takım ve çocukların ailesinden izin alınmalıdır, yazılı form düzenlenmelidir.
- Fotoğraf veya film çekimi yapmak isteyen yetkililer, organizasyon gerçekleşmeden önce cihazlarını kurum kimlikleriyle kaydettirmelidir.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Görsellerin (fotoğraf/video) Kullanımına Yönelik Önlemler

- Sporcuların mahrem alanlarında (soyunma odası, duş, fizik-tedavi odası vb.) hiçbir görsel kitle aracı ile bulunulmamalı ve görüntü alınmamalıdır.
- Madalya törenlerinde, takım fotoğraflarında ve sporcuların uygun kıyafetler giydiği durumlarda fotoğraf çekimi yapılmalıdır.
- Sporculara rahatsızlık vermemek için fotoğraf makinesi flashı her zaman kapalı tutulmalıdır.
- Performans sergileme anında sporcunun özel bölgelerine odaklanarak görüntü alınmamalıdır, önemli olan sporcunun kendisi değil, spora katılımıdır.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Görsellerin (fotoğraf/video) Kullanımına Yönelik Önlemler

- Sporcunun branşa göre (yüzme, jimnastik gibi) performans sergilediği süreçte, arkadan eğilme, bacak açma gibi pozisyonlarda tam karşısından kare alınmamalıdır.
- Görseller web sitelerinde veya diğer medya araçlarında paylaşılırken çocuğun ikamet adresi, e-posta adresi veya telefon numaraları gibi kişisel bilgileri görünmemelidir.
- Video ve fotoğrafların web sitesinden başka bir kaynağa doğrudan kopyalama işlevi devre dışı bırakılmalıdır.

Sporda Çocuk İçin Güvenli Ortam Oluşturmak

Görsellerin (fotoğraf/video) Kullanımına Yönelik Önlemler

- Grooming (reşit ve yaşça büyük bir kişinin, reşit olmayan biriyle ileride duygusal ve/veya cinsel ilişkiye dönüştürme amacıyla arkadaşlık kurma sürecidir) sürecinin engellenmesi için çocukların sahip olduğu hobileri, gittikleri okul vb. bilgileri belirtilmemelidir. Uygunsuz görüntü kullanımıyla ilgili şikâyet ve soru için iletişime geçilecek kişi ve uygulanması gereken prosedüre ilişkin ayrıntılar açıklanmalıdır.

TEŞEKKÜRLER

Yararlanılan Kaynaklar

Burke, K. L. (2005). But coach doesn't understand: Dealing with team communication quagmires. In M. Andersen (Ed.), *Sport psychology in practice* (s. 45–59). Champaign, IL: Human Kinetics.

Cranmer, G. A., Arnson, E., Moore, A., Scott, A. ve Peed, J. (2019). High school athletes' reports of confirmation as a function of starting status and leader–member exchange. *Communication & Sport*, 7(4), 510-528.

Davis, L., Jowett, S. ve Tafvelin, S. (2019). Communication strategies: The fuel for quality coach-athlete relationships and athlete satisfaction. *Frontiers in Psychology*, 10(5), 1–12.

Gilbert, W. (2017). Coaching better every season: A year-round process for athlete development and program success. Human Kinetics.

Co-funded by
the European Union

Yararlanılan Kaynaklar

Hardman, A. R. ve Jones, C. (2011). The character of the coach. In A. R. Hardman ve C. Jones (Ed.), The Ethics of Sports Coaching (s. 75-142). (Ethics and Sport). <https://www.routledge.com/The-Ethics-of-Sports-Coaching/Hardman-Jones/p/book/9780415557757>

Hemphill, D. (2011). Sport-smart persons: a practical ethics for coaching young athletes. In A. R. Hardman, ve C. Jones (Ed.), The Ethics of Sports Coaching (s. 169-186). (Ethics and Sport). <https://www.routledge.com/The-Ethics-of-Sports-Coaching/Hardman-Jones/p/book/9780415557757>.

Jowett, S. ve Cockerill, I. (2003). Olympic medalists' perspective of the athletecoach relationship. Psychology of Sport and Exercise, 4, 313–331.

Co-funded by
the European Union

Yararlanılan Kaynaklar

Jowett, S. ve Poczwardowski, A. (2007). Understanding the coach-athlete relationship. In S. Jowett ve D. Lavallee (Ed.), Social psychology in sport (s. 3–15). Human Kinetics.

Jowett, S. ve Timson-Katchis, M. (2005). Social networks in sport: Parental influence on the coach-athlete relationship. The Sport Psychologist, 19, 267–287.

Kayır, B. ve Özbek, O. (2021). Antrenörlerin meslek etiği davranışlarına ilişkin antrenör ve sporcu görüşleri. Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6(1), 1-12.

Jowett, S. (2017). Coaching effectiveness: The coach–athlete relationship at its heart. Current opinion in psychology, 16, 154-158.

Co-funded by
the European Union

Yararlanılan Kaynaklar

Loland, S. (2011). The normative aims of coaching. In A. R. Hardman, ve C. Jones (Ed.), The Ethics of Sports Coaching (s. 33-45). (Ethics and Sport). <https://www.routledge.com/The-Ethics-of-Sports-Coaching/Hardman-Jones/p/book/9780415557757>

Martin, M. M., Rocca, K. A., Cayanus, J. L. ve Weber, K. (2009). Relationship between coaches' use of behavior alteration techniques and verbal

McNamee, M. (2005). The nature and values of physical education, in K. Green and K. Hardman (Ed) Physical Education: Essential Issues, London: Sage.

Co-funded by
the European Union

Yararlanılan Kaynaklar

NROC, (2023). Singapore Coach Excellence (SG- Coach) Programme, 25 Aralık

2023 tarihinde <https://www.sportsingapore.gov.sg/support-resources/national-registry-of-coaches/nroc-handbook/> adresinden erişildi.

Rata, G., Rata, B., Rata, M., Mares, G. ve Melinte, M. (2012). Verbal and nonverbal communication during hammer throw training and competitions.

Ovidius University Annals Series Physical Education and Sport/Science Movement and Health, Supplement, 370–377.

Co-funded by
the European Union

Yararlanılan Kaynaklar

Rhind, D. ve Jowett, S. (2010). Relationship maintenance strategies in the coach-athlete relationship: The development of the COMPASS model. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22, 106–121.

Rosa, B. A. (2015). *Ethics in sport-guidelines for teachers*. Mafra: Luso-Illyrian Institute for Human Development.

Weinberg, R. S. ve Gould, D. (2019). *Foundations of sport and exercise psychology* (7th Edition). Human Kinetics Publishers.

Co-funded by
the European Union

